

Απάνθισμα, ποίηση Μάρως Κ. Παπαθανασίου, Αθήνα 2020

Με μεγάλη χαρά πήρα το δώρο της ποιήτριας Μάρως Παπαθανασίου σε έντυπη μορφή, με τίτλο *Απάνθισμα* και την ευχαριστώ από καρδιάς, διότι με την ηλεκτρονική ανάρτηση δεν είμαι ιδιαίτερα εξοικειωμένη. Πρόκειται για μια καλαίσθητη έκδοση και πολυσέλιδη συλλογή, με ποίηση και συνομιλούντα έργα τέχνης, επιλεγμένα από την ποιήτρια, που αποπνέουν αισθητική και εσωτερική ευαισθησία. Των ποιημάτων προηγούνται επιστολή και ευχαριστίες προς την Ομότιμη Καθηγήτρια και πολυτάλαντη ποιήτρια Μάρω Παπαθανασίου από την κ. Στ. Κουράκου-Δραγώνα, Οινολόγο, όπου αναδεικνύεται η αμοιβαία αγάπη και εκτίμηση. Ακολουθούν οι ευχαριστίες και το Πρώτο μέρος της ποίησης, με τίτλο «Τώρα...».

Με τη συλλογή, *Απάνθισμα*, η ποιήτρια διατρέχει τον κόσμο, τη φύση και τα πράγματα, τους ανθρώπους- παρόντες και απόντες-, πορτρέτα της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας και του μύθου, τη ζωή και τον θάνατο, τον έρωτα με τα πολλά πρόσωπά του, με το δικό της ήθος και ύφος γραφής, που σε ταξιδεύουν και σε συναρπάζουν. Με την ποίησή της υπερβαίνει συχνά τα πράγματα σε μια άλλη θεώρηση του κόσμου με τις αντανάκλασεις του στις ευαισθησίες της ποιήτριας, που προκαλούν στον αναγνώστη αισθητική συγκίνηση, που σημαίνει ποίηση ποιότητας και απαιτήσεων. Ο λόγος της ως λέξη, ως γράμμα και φράση, ως ποίηση είναι πολύ προσεγμένος και αποτελεσματικός, ποιητικά, ως σημαίνον και σημαινόμοιο. Η ποιήτρια παντρεύει τον παραδοσιακό στίχο με τη σύγχρονη γραφή, καθώς δεν αναζητάει ομοιοκαταληξίες ή στείρες επαναλήψεις, αλλά ποιεί ποίηση δημιουργική με τη σφραγίδα της, με την ειλικρίνεια του αισθήματος, όπου ζωή και ποίηση συνομιλούν.

Μας εξομολογείται στο Α' μέρος της ποίησής της ότι οφείλει την έμπνευσή της στη Μούσα, με τη συμβολή της οποίας θέλει να υπερβεί τον εφήμερο κόσμο, ανεβαίνοντας την κλίμακα «μεταξύ φθοράς και αφθαρσίας», π.χ.

“Με τη Μούσα μου,

Υπερβαίνω το εφήμερο των πραγμάτων”.

Με την ποίησή της διεισδύει στο παλίμψηστο μυστήριο του κόσμου μας από την αρχέγονη μήτρα με στόχευση και σε μελλοντικές μορφές, με πορεία από τα πράγματα στον νοητό κόσμο, μέσα από τον μαγικό χώρο των κοσμοειδώλων. Η γραφή της δίνει αθανασία στην ύπαρξη, στοιχείο που μας θυμίζει και τον Ζαν Πωλ Σαρτρ “γράφω άρα υπάρχω”. Η άνοιξη υμνείται μέσα από το ποίημα «Μαγιάτικο στεφάνι». Στο ποίημα “Η νάρκη”, το τζίνι δεν λύνει ως από μηχανής θεός προβλήματα, αλλά με το πάτημα της νάρκης, όπου κρύβεται το τζίνι, βγαίνει ο θάνατος (σελ. 17). Άλλωστε και σημειωτικά η νάρκη εμπεριέχει ως λέξη σημαίνουσα το σημαινόμοιο, δηλαδή τον θάνατο ή καλύτερα την παγίδα θανάτου. Η μάνα-γη, οι σκλάβοι και η απόκληροι, η βία, το λουλούδι, η δημιουργία και πολλά άλλα αποτελούν υλικά της ποίησής της που μεταπλάθονται σε μια ποίηση υψηλών νοημάτων. Εξαιρετο και ευρηματικό είναι το ποίημα: “Πέτρινο λουλούδι/ που άνθισε πανέμορφο στην επιφάνεια της γης”, όπου αναδύεται η δύναμη της ζωής, η δύναμη της φύσης και μια εξαιρετική εικόνα- ιδέα, με μηνύες από το τραγούδι του Ρίτσου με το κυκλάμινο στου βράχου τη σχισμάδα. Στο ποίημα “Χάος” αναζητάει τη δημιουργία του κόσμου, με όλα «τα εν δυνάμει», που «τελούν εν άναμονή/της δημιουργίας του κόσμου». Στο ποίημα «Ένα δέντρο πεθαίνει» δίνεται η φθορά του δέντρου, που σταδιακά σωματοποιείται ως άνθρωπος-δέντρο, για να καταλήξει και στη φθορά του ανθρώπου μέσα από τον Κρόνο-χρόνο, τον αμείλικτο για τη φύση και τον άνθρωπο. Αλλού δίνεται ένα ισχυρό στοιχείο ως αρχή δημιουργίας, που είναι η αγάπη: «η ψυχή μου

θραύει/[...]/δέσμια μόνον στ' άθραυστα/της αγάπης δεσμά,/ διατρέχει τον χωροχρόνο». Τον Κύριο επικαλείται αλλού να συγχωρέσει τον επιστήμονα που τον ξέχασε, αναζητώντας συνέχεια γνώση και δόξα, όπου καταδεικνύεται το βάθος της χριστιανικής της αγάπης για όλους, πιστούς και μη.

Σε άλλα ποιήματα αναζητάει το μυστήριο της ζωής, την αρχή του κόσμου με τη συμβολή των μαθηματικών. Η ποιήτρια με τη θετική και ανθρωπιστική της παιδεία αγκαλιάζει ολόπλευρα τον κόσμο, υλικό και πνευματικό, και τον διαποτίζει με την ευαισθησία, με αναζητήσεις και με την πίστη της, όπως καταδεικνύεται από τις αναφορές στον Θεό και την Παναγία (“Προεόρτια Δεκαπενταύγουστου”). Με το ποίημα “Γράμμα σε μπουκάλι” συνομιλεί με τον Σεφέρη που κάνει λόγο για τη μοτιλία στο πέλαγος και με τον Καρυωτάκη, ο οποίος ελπίζει ότι οι στίχοι του ριγμένοι στη θάλασσα ίσως δώσουν το μήνυμα της αγάπης, π.χ. «για σένα.../[...]/ με μυστικά καλά φυλαγμένα.». Η αγωνία της ποιήτριας για έναν καλύτερο κόσμο, δηλαδή, για έναν κόσμο ανθρώπινο με αγάπη και ουσιαστικές ανθρώπινες σχέσεις, φαίνεται και στο ποίημα «Ο άνεμος» όπου κάνει την ευχή αυτός αντί για πυρκαγιές και άλλα κακά να φυσάει «ευωδιές ανθέων και λόγια αγάπης». Με το ποίημα “Οι ρυτίδες” μας εξηγεί ότι αυτές δίνουν μαθήματα ζωής, διότι οι ρυτίδες μαρτυρούν το πέρασμα από τη ζωή, σημαίνουν εμπειρία και έχουν, σύμφωνα με την ποιήτρια, τη δική τους σοφία, π.χ. «Κάθε ρυτίδα/ένα μάθημα ζωής/σου υπενθυμίζει...». Το ποίημα «Ο δρόμος της ζωής» καταλήγει στα σοφά λόγια ότι η ευτυχία δεν κρύβεται σε πλούτη και δόξες, αλλά «σε πράγματα μικρά και απλά». Η υπαρξιακή αγωνία εδώ γίνεται ήρεμη στάση, γαλήνη ψυχής, καθώς οι σκιές-ψυχές είναι παρούσε στη ζωή της ποιήτριας, είναι προστάτες και μάρτυρες γεγονότων. Στο ποίημα “Μια λυγερή”, με αφιέρωση στη μνήμη Ευαγγελίας Λάμπρου, η ποιήτρια παντρεύει το δημοτικό τραγούδι με τη δική της έμπνευση (η Λυγερή κι ο Χάρος). Ο αρχικός τρόμος της κόρης δεν απέτρεψε τη μεταφορά της στον Άδη από τον Χάρο μια «γιορτινή ημέρα», που τη φίλησε ο Χάρος ενώ κοιμόταν, καθώς και ο Χάρος μπορεί να ερωτευτεί μια λυγερή, με την τραγικότητα του θανάτου της κόρης. Έντονα συγκινησιακή είναι η δράση του γέρο-βράχου, που αντιστέκεται στα αλμυρά νερά, στα κύματα και στη θάλασσα· σαν άνθρωπος παλεύει τη δύναμη της φύσης, εδώ της «λαοθάλασσας», που μπορεί να στοχεύει σε ενέργειες του ανθρώπου σε βάρος του περιβάλλοντος και στην υπέρτερη δύναμη της θάλασσας. Στον έρωτα και πέρα απ' τη ζωή αναφέρεται το ποίημα «Σαν πέφτει η νύχτα», που υμνεί την υπέρτατη μορφή του έρωτα. Η ευαίσθητη ποιήτρια εμπνέεται και από τον θάνατο με ασφυξία των μεταναστών σε φορητό που μέσω του Καλαί έφτασε στο Λονδίνο, σε αυτό οι σύγχρονοι δουλέμποροι σκόρπισαν θάνατο και αντί για καλύτερη ζωή σε εξαθλιωμένους ανθρώπους τους οδήγησαν στον θάνατο. Η Ευρώπη υποκριτικά συμμετέχει και κατακρίνει, αλλά δεν κάνει τίποτα, απλά σχολιάζει. Όλα γίνονται θυσία στο κέρδος, έτσι το «πολιτισμένη Ευρώπη» ηχεί ειρωνικά, καθώς έπαψε να ακούει τη συνείδηση της ανθρωπιάς και τα διδάγματα του Διαφωτισμού.

Ευαισθησία και ευρύτατη παιδεία καταδεικνύεται με το ποίημα “Πέτρινα Γεφύρια”, που παρουσιάζονται πρώτα εξωτερικά και στο τώρα, με μνεία στους ξεχωριστούς τεχνίτες, στοιχείο που παραπέμπει τον αναγνώστη στα ξεχωριστά γεφύρια της Ηπείρου και της Μακεδονίας. Άλλωστε ενυπάρχει και βιωματική εμπειρία στην ποιήτρια, λόγω καταγωγής. Μάλιστα, διεισδύει στο πολιτιστικό τους φορτίο μέσα από το δημοτικό τραγούδι και τις ανθρωποθυσίες, αναδεικνύοντας τον ρόλο τους για την επικοινωνία των ανθρώπων και για τον πολιτισμό, διαχρονικά. Από το δημοτικό εμπνέεται και το μεταπλάθει σε δράμα και ο Ν. Καζαντζάκης με τίτλο “Πρωτομάστορας”, που έγινε ορατόριο από τον Μ. Καλομοίρη. Η Μάρω Παπαθανασίου τονίζει ότι η ανθρωποθυσία επινοήθηκε για να καλυφθεί η αλαζονεία: «έργα ανθρώπινης αλαζονείας/ και αποκοτιάς./», επισημαίνοντας ότι τα γεφύρια είναι έργα προόδου, ανοίγουν δρόμους εμπορικούς και πνευματικούς. Αυτό σημαίνει επικοινωνία, ανάπτυξη σχέσεων, διεύρυνση οριζόντων, οπότε τα

γεφύρια γίνονται “φορείς πολιτισμού”, όπως εύστοχα γράφεται και ποιητικά. Το ποίημα καταλήγει σε ύμνο για τα πέτρινα γεφύρια της πατρίδας της «μνημεία τέχνης και φορείς πολιτισμού,/ σας θαυμάζω και σας αγαπώ». Αυτή είναι η ευαίσθητη και αυθεντική ποιητική φωνή της Μάρως, που αναζητάει και προβάλλει αξίες. Έτσι, σε άλλο ποίημα εγκωμιάζει έναν δυνατό άνθρωπο, όπου η πίκρα του «μετουσιώθηκε/ σε στωική καρτερικότητα...», αφιερωμένο στον Ν. Τουτουντζάκη, όπως και το επόμενο ποίημα “Η ζυγαριά της καρδιάς”. Εδώ η ζυγαριά δε ζυγίζει υλικά αγαθά, αλλά αποκτάει ιδιαίτερο σημασιολογικό φορτίο, καθώς ζυγίζει χαρές και λύπες «ισοβαρή αντίθετα αισθήματα/ στα τάσια της τοποθετείς» και καταδεικνύεται ότι πολλές χαρές δεν μπορούν να ισοσταθμίσουν την έλλειψη «ενός μόνον επιθυμητού καλού». Είναι η ζυγαριά της καρδιάς με τα ιδιαίτερα σταθμά για τα αισθήματά μας. Εδώ, από το πράγμα στη μεταφορά, η μετάβαση γίνεται άψογα και το ποίημα διαπερνάται από κύματα ανθρωπιάς και ευαισθησίας. Τη στάση ζωής όπου η μάνα με το λιγιστό ψωμί της ενισχύει το δυνατό παιδί-παρά προσδοκία-, διότι συνήθως οι μανάδες προσέχουν τα αδύναμα παιδιά. Η στάση εδώ της μάνας παραπέμπει στη φυσική επιλογή και επιβίωση του δυνατού σύμφωνα με τη δαρβινική θεωρία. Όμως το μικρό παιδί ποτέ δεν ξέχασε τη στάση της μάνας του παρά μόνον λίγο πριν πεθάνει τη συγχώρησε και «με ήσυχη συνείδηση πέταξε η ψυχή του/ αναπαυμένη στον ουρανό». Ευαισθησία ενέχουν και τα ποιήματα για την αγάπη και για το παλιό καντήλι, που αποτελεί πολιτισμικό κώδικα και στάση ζωής, με σεβασμό στο θείον ή στους εκλιπόντας. Η μονάδα και η ολότητα με την οπτική της ποιήτριας δίνεται στο ποίημα “Παλιές χάνδρες”, όπου το πράγμα αποκτά ειδική σχέση με τον κύριό του, γίνεται ένα είδος φίλου και στη συνέχεια γίνεται μνήμη και προέκτασή του. Εδώ, το κομπολόι ταυτίζεται με τον αγαπημένο που έφυγε και γίνεται το ίδιο μνήμη πέρα από τον θάνατο, στοιχείο που εντοπίζεται όχι μόνον στον λαϊκό πολιτισμό μας, αλλά και στη λόγια παράδοση ήδη από τον Όμηρο (τόξο και όπλα του Οδυσσέα προσεγγίζονται με δέος και αγάπη από την Πηνελόπη). Αλλού μιλάει για τα πολλαπλά σύμπαντα, τόσα όσα και οι άνθρωποι. Ο κάθε άνθρωπος δημιουργεί το δικό του σύμπαν, έτσι η ποιήτρια μιλάει για τα πολλαπλά σύμπαντα και τη σημασία τους, η μνεία στην ψυχή γίνεται συχνά, όπως και στο “Πέρα απ’ την Ιθάκη”. Με εξαιρετικό τρόπο μέσα από την επανάληψη και την αντίστιξη στήνεται το ποίημα «Η βιτρίνα», όπου ένα γυαλί διαχωρίζει κουρελήδες, πεινασμένους, στερημένους, λυπημένους από τα αντίθετά τους, με επίταση στους στίχους ότι αν έχεις άφθονο το χρήμα παύει να υπάρχει, αν όμως δεν το έχεις, το θαυμάζεις και γίνεται κίνητρο για το όνειρο, για τον στόχο και «θραύεις της βιτρίνας το γυαλί...».

Με την ποίησή της η Μάρω Παπαθανασίου διερευνάει συναντήσεις ζωής, αναμονές και σταυροδρόμια ζωής, που της δίνουν νέες τροπές και ανοίγματα. Επίσης, επιστρατεύοντας γλωσσολογικά στοιχεία ως σκέψη και έμβια ύλη, που ζει και μετά από εμάς, χτίζει ποιήματα με τίτλους, όπως: “Αλφα, Ωμέγα, Φωνήεντα, Σύμφωνα”. Τα ποιήματα «Το κούτσουρο», «Οι δυο καρδιές», «Έφυγες...», «Πέρα απ’ την Ιθάκη», «Συμπόσιο πνευματικό», «Απόκριες και Ψυχοσάββατα» μέσα από τη φαινομενική αντίστιξη οδηγούν στον στοχασμό για την έλξη και τον έρωτα, για την αγάπη, για τη ζωή και τον θάνατο, για το πώς ο άνθρωπος διαχρονικά θέλει να εξευμενίσει τον θάνατο. Μάλιστα, το ποίημα «Απόκριες και Ψυχοσάββατα», έχει προμετωπίδα σημαίνουσα, καθώς τραγουδάμε στη χαρά μας τη γη που πατούμε, αλλά τελικά αυτή μέσα της μας παίρνει, διότι όσο η ζωή είναι παρούσα απουσιάζει ο θάνατος, το τέλος της ζωής συνεπάγεται τον θάνατο, με το κλείσιμο του ζωικού κύκλου μας. Αυτό το ποίημα είναι τραγούδι που χορεύεται με χτύπημα των ποδιών στη γη και οι στίχοι που εμπεριέχουν στοχασμό υπαρξιακό, π.χ.

“Τούτ’ η γης που την πατούμε

όλοι μέσα θε να μπορούμε”

Υπαρξιακό θέμα έχει και το ποίημα «Ελπίδα», όπου η ελπίδα είναι μια ξεχωριστή εσωτερική δύναμη και συμπαραστέκεται στον άνθρωπο ακόμα και στις πιο δύσκολες καταστάσεις, στην άνιση πάλη του με τον θάνατο: «Ελπίδες πάντα έτοιμες/ να αναπτερωθούν μέσα μας./ Ελπίδες μάταιης επιβίωσης/ -έως την τελευταία στιγμή-/ στην άνιση πάλη με τον θάνατο». Ο μυθολογικός «Όνειρος» γίνεται «όνειρο», το δώρο για την υπέρβαση κάθε πόνου ή κενού, για «Υπερβατική πραγμάτωση ανέλπιδων ελπίδων».

Στο Β' μέρος φέρει τίτλο «...και άλλοτε» και συνομιλεί με το Α' μέρος «Τώρα...και άλλοτε». Έτσι, το δεύτερο μέρος αναφέρεται στο άλλοτε και στον Έρωτα με τα πολλά πρόσωπά του ως έρωτας- θάνατος, ως έρωτας- μυθολογία και ιστορία, μέσα από αναφορές σε μοιραίες γυναικείες μορφές (Λήδα, Ωραία Ελένη, Κασσάνδρα, Φρύνη), ως έρωτας- ύβρις- νέμεσις (Κλυταιμνήστρα, Μήδεια, Κλεοπάτρα, Ιοκάστη), ως έρωτας “Δαίμων”, όπως γράφει η ποιήτρια, αναφερόμενη στην πλατωνική Διοτίμα, ως αιώνια αγάπη – Πηνελόπη, Ανδρομάχη-, με ποιήματα και για την Αντιγόνη, τον Ακρίσιο και τη Δανάη, τη Λαΐδα, τη Σεμέλη, την Ηρώ και τον Λέανδρο. Σε αυτό το πάνθεο των γυναικών και των ερώτων τους, εντάσσεται και η Ξανθίππη ως αντιπαράδειγμα, ως γυναίκα του σοφού Σωκράτη, ο οποίος συνέχεια βρισκόταν στην αγορά φιλοσοφώντας και παραμελώντας γυναίκα και παιδιά. Αυτή τίποτα από αυτά δεν καταλαβαίνει παρά μόνον πώς τα παιδιά και την οικογένειά της να φροντίζει, με την αντίφαση του φιλοσόφου που διερευνά τα περί έρωτος, αλλά τους καρπούς του δικού του έρωτα, τα παιδιά του, τα παραμελεί. Η ποιήτρια γράφει για την πανέμορφη Λήδα, σύζυγο του Τυνδάρεω, που συνευρίσκεται με τον Δία, μεταμορφωμένο σε κύκνο από τον οποίο γεννάει τους Διόσκουρους και την ωραία Ελένη. Κόρες της είναι από τον Τυνδάρεω η Φοίβη, η Φιλονόη, η Τιμάνδρα και η Κλυταιμνήστρα. Το ποίημα εστιάζει στην ομορφιά και τη συνεύρεσή της με τον Δία ως κύκνο, ο Δίας με τον έρωτά του πρωτοστατεί και στα ποιήματα «Ακρίσιος και Δανάη» και «Η Σεμέλη». Το ποίημα «Η ωραία Ελένη» αναφέρεται στην αρπαγή της και στο πώς πλήρωσε η Τροία και χάθηκαν για χάρη της τα αδέλφια «Πάρις και Έκτωρ», οπότε έχουμε για τον Πάρη το έρωσ-θάνατος. Ακολουθούν η τραγική ζωή της μάντισσας Κασσάνδρας, η πολυτάραχη ζωή της εκλεκτικής εταίρας Φρύνης, που η ομορφιά της την έσωσε από κατηγορία εραστή που αρνήθηκε, το πάθημα της Λαΐδας από τον Διογένη, η Κλυταιμνήστρα και ο βίος της, συζυγοκτόνος αυτή, μητροκτόνος ο γιος της, ο φρικτός, αλλά τίμιος θάνατος της Κλεοπάτρας, ο αιώνιος έρωτας Πηνελόπης-Οδυσσέα, η τύχη της Ανδρομάχης ως σκλάβας των Αχαιών και πολλά άλλα πορτρέτα γυναικών. Σε όλα δίνεται με ποιητική αφήγηση η ζωή τους και η δύναμη του έρωτα και άλλων παθών που τις κατέστησαν μοιραίες, π.χ. μίσος, εκδίκηση, ζήλια (Μήδεια), μητρική αγάπη, μοιραία αιμομιξία (Ιοκάστη), αδελφική αγάπη (Αντιγόνη), χωρίς να απαρνιέται τον έρωτά της για τον Αίμονα, που η σκιά του στον Άδη τη συντροφεύει. Ο έρωτας σπάει και τον όρκο στη θεά Αφροδίτη της Ηρώς-ιέρειας, που ερωτεύτηκε τον Λέανδρο, αλλά η θάλασσα τον πνίγει και η Ηρώ τον ακολουθεί, οπότε έχουμε το δίπολο έρωσ-θάνατος, με την τραγικότητά του.

Πάνθεο γυναικών παρουσιάζουν πολλά ποιήματα, γραμμένα με γνώση και ευαισθησία, που αναδεικνύουν τη θέση της γυναίκας σε κάθε εποχή- ιστορική ή μυθολογική ή συγγραφική- και αντανακλούν την εποχή τους. Ύμνο στη φιλία αποτελεί το ποίημα “Δάμων και Φιντίας”, με μνήμες από τα σχετικά αναγνώσματα στο σχολείο. Υπέροχα αποδίδεται ο αγώνας και η υπέρβαση δυνάμεων για το έπαθλο της νίκης στα Νέμεα του νεαρού Δαμάρτιου, που «και το στεφάνι της νίκης του μεταβάλλει/ σε λαμπρό έπαθλο ζωής.». Η συλλογή ολοκληρώνεται με το ποίημα-ύμνο στην ιέρεια του έρωτα Διοτίμα, γνωστή από τον διάλογο με τον Σωκράτη στη διερεύνηση του Έρωτα, που τον ορίζει ως «μέγα δαίμονα», π.χ. «Είναι ο μέγας δαίμων ο Έρωσ,/ που βρίσκεται ανάμεσα/ στον Άνθρωπο και τον Θεό». Ο έρωτας από σαρκικός γίνεται συμπαντικός και βρίσκεται παντού με ανώτερη μορφή τον έρωτα της ψυχής και την ταύτισή του με το Ένα, με το Θεϊόν. Έτσι

το δεύτερο μέρος διερευνάει μέσα από ονόματα-σύμβολα της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας το θέμα του έρωτα με ανταπόκριση, χωρίς ανταπόκριση, αλλά και του ανώτερου έρωτα που οδηγεί στο Εν.

Συνεπώς, στην ποίηση της Μάρως Παπαθανασίου και της συλλογής *Απάνθισμα* μπορούμε να απολαύσουμε μια ποίηση καλογραμμένη, με ευαισθησία, με ελικρινή αισθήματα και με νοήματα και ιδέες, που μας κάνουν να προβληματιστούμε. Ως σύνολο μορφής και περιεχομένου η συλλογή αυτή απαιτεί παιδεία και ανταποκρίνεται στην προσδοκία του “μέσου και επαρκή αναγνώστη”, καθώς πρόκειται για ποίηση που αντλεί ερεθίσματα από πολλές περιοχές του επιστητού, από θετικές και ανθρωπιστικές επιστήμες, οπότε ο αναγνώστης θα πρέπει να έχει κάποιο υπόβαθρο για να κοινωνήσει με το σημαινόμενο αυτής της ποίησης. Πρόκειται, βέβαια, για μια πολλή καλή ποίηση, όπου η ελικρινεία ζωής και ποίησης συναντιούνται και μεταδίδουν στον αναγνώστη αυτή τη συγκίνηση. Είναι φανερό το εύρος της παιδείας της ποιήτριας, η ποιητική της φλέβα και ο ανθρωποκεντρισμός της, που συνυπάρχουν και συμβάλλουν στο εξαιρετικό αποτέλεσμα αυτής της ποιητικής γραφής.

Ελικρινή συγχαρητήρια, χαίρομαι που μοιράζομαι με την ποιήτρια και Ομότιμη Καθηγήτρια τα δώρα της επιστήμης και της ποίησής της, έτσι όπως συνάγονται από τα προηγούμενα έργα της και από αυτή την ποιητική δημιουργία της. Αγαπητή Μάρω, να είσαι υγιής και πάντα δημιουργική. Είσαι μια ήρεμη δύναμη.

Με την αγάπη μου

Δρ Χριστίνα Αργυροπούλου, Επίτιμη Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου,

συγγραφέας, ποιήτρια

Σαρωνίδα 21/9/20